

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Num. de Duminecă
Pe un an 4 Cor. — Pen-
du România și America
10 Cor.

Num. de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrise nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Procesele noastre de azi.

(R) Când scriem aceste șire, redactorul nostru responsabil Sever Bocu are să stea înaintea curții cu jurați din Oradea-mare, acuzat fiind, că prin publicarea a trei articole în »Tribuna« a săvârșit agitație împotriva naționalității maghiare.

Trecutul este o convingătoare probă, că a sta înaintea unei curți cu jurați, fie la Oradea, fie la Cluj ori în altă parte, pentru ziaristul naționalist însemnează a fi pornit la Seghedin ori Vaș.

Dar în fața procesului de azi al »Tribunei« îndrăznim să credem în achitare.

Mai mult chiar: credem că procurorul va renunța la susținerea acuzei.

Iată de ce.

Nici unul dintre cele trei articole nu sunt scrise de acuzatul Sever Bocu. Ba dânsul va dovedi că întâmplător nici nu era în Arad pe vremea când ele au apărut în »Tribuna«.

Ceeace este însă lucru de căpetenie, e faptul că redactorul nostru responsabil a dat și manuscris și numele autorilor...

Cum a ajuns ca totuși el să fie pus sub acuză, se va desluși prin pertractarea de azi.

Noi știm atâta, că în trecut praxa lucrurilor era așa: pe autor îl puteai da chiar în momentul când în calitate de redactor responsabil și acuzat te înfățișai înaintea curții cu jurați.

În anul trecut Curia a adus însă un dec. în virtutea căruia redactorul responsabil trebuie să dea pe autor înainte de-a face chiar excepțiile împotriva cercetărilor ce se inițiază pentru pornirea procesului. Deci înainte de pertractarea senatului de punere sub acuză, așa că la senat nu ajunge decât autorul; redactorul responsabil numai în caz dacă nu vrea să numească pe autor.

Decisul acesta a fost însă adus numai după ce contra redactorului nostru s'au pornit cele trei procese. Cu drept cuvânt el putea deci presupune, că poate da manuscris și pe autor mai târziu, chiar după ce tribunalul l'a pus sub acuză. El a numit însă pe autor și a dat manuscris înainte de a ajunge afacerea la senatul de punere sub acuză. Provoacăndu-se însă la decisul Curiei, tribunalul n'a mai acceptat pe autori, ci l'a pus sub acuză pe redactorul responsabil.

Nainte de-a se intra deci în pertractarea celor trei procese, apărătorul dr. Iustin Mar-

șeu va ridică acest incident, și provocându-se la practica legilor, va cere ca Sever Bocu să fie pus sub regimul legii ce există pe vremea când s'au scris și publicat articolele înscrinate, — deci să fie scos de sub acuză și procesul să se amâne până vor fi aduși la curtea cu jurați autorii articolelor înscrinate.

Noi credem că tribunalul nu poate să respingă cererea aceasta. Iar dacă va respinge-o și va intra în meritul chestiei, aducând sentința, aceasta va fi nimicită de Curie.

Pentru că dacă legea codificată nu poate avea putere retroactivă decât în caz când în textul aceluiași articol de lege anume se prevede timpul ori cazurile asupra cărora noua lege poate avea putere retroactivă, cu atât mai puțin poate să aibă putere retroactivă o decizie a Curiei, care deși este supremul for judecătoresc, nu este însă de cât *executoarea legilor*, iar nu un for care prin deciziuni să poată schimba textul ori spiritul unei legi.

Iată de ce desbaterile celor trei procese ale »Tribunei« au o importanță deosebită.

Dacă tribunalul s'ar declara competent să judece asupra lui Sever Bocu, dacă înalta Curie va aproba aceasta, noi ziaristii am ajuns sub puterea unei regim mult mai aspru decât cel de până acum.

Intr'adevăr, cine nu știe că în timp de câteva zile redacția nu poate să aștepte pe autor, căci și din afară scriu mulți la un ziar, ori că sunt alte motive pentru cari nu poți numi îndată pe autor, ci trebuie să-i lași vreme să-și aranjeze adesea afaceri vitale pentru dânsul și familia sa.

La procesele de azi nu e deci vorba numai de soarta unui ziarist român, ci e vorba de însăși *libertatea de presă*, cărei prin o eventuală osândă a redactorului nostru Bocu i-s'ar aduce îngrijitoare restricțiuni.

Chestia e atât de gravă, încât au remarcat-o chiar și ziarele ungurești.

Intrând în desbaterea proceselor și osândind pe redactorul nostru, tribunalul din Oradea-Mare, împreună cu jurații, ar da o dovadă că înțeleg să aplice în sens reacționar o lege de presă care de mult s'ar fi convenit să fie schimbată în spirit larg liberal și generos, cum există chiar și în statele balcanice.

În jurul soldei. Amănuntele consiliului de ministri comun ce s'a ținut Duminecă la Viena în palatul ministerului de externe se tănuiesc înaintea publicității. După cât transpiră din comunicatele corespondenților ziarelor din Viena nu s'a ajuns încă rezultat pozitiv.

La consiliu au luat parte baronul Aehrenthal, ministru de externe, Schönath, ministru de război, Burian, ministrul comun de finanțe, contele Montecuccoli, comandantul suprem al marinei, premierii Beck și Wekerle, ministrul de finanțe al Austriei cav. de Korytowski și secretarul de stat ung. Popovics. S'a dezbătut proiectul bugetar al ministrului de război comun. Ședința a durat dela orele 11 a. m. până la 3 după amiază. Fiindcă însă nici de astădată nu s'a convenit în privința soldei ofițerimei comune, consiliul se va mai întruni în una din zilele săptămânii curente.

Correspondentul din Viena al ziarului »Pester Lloyd« anunță că în cercurile politice de acolo situația se prezintă în culori pesimiste. Se afirmă că încăpăținarea guvernului maghiar e singura stavilă în calea înțelegerii. Guvernul maghiar s'a declarat adecă învoit ca solda urcată să fie trecută în bugetul anului 1909, dar nu consimte ca această urcare să se calculeze retroactiv pe întreg anul 1908, ci numai începând cu Octomvrie 1908.

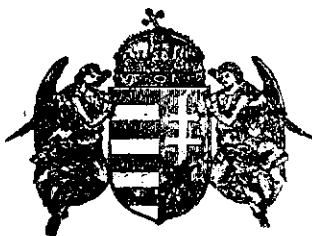
Banul și imunitatea deputaților croați. Banul Rauch sosind ieri la Budapesta a conferat îndelung cu Wekerle. Ziarele spun că vizita lui Rauch e în legătură cu chestiuni economice și financiare ce privesc Croația. E ușor de înțeles însă că comunicatele oficiale sunt adeseori numai paravane după cari se ascunde adevărul. Conclucând din antecedentele vizitei e prea verosimil, că prin vizita aceasta banul intenționează lămurirea procedurii în chestia de imunitate a deputaților croați delegați pentru dieta ungară.

Între acești delegați sunt mulți cari au iscat epistolele deschise și pline de insulte la adresa lui Rauch, epistole cari au provocat multe afecțiuni cavalierești, între cari și pe cel al banului cu președintele dietei croate Medakovicl. Fiindcă însă banului i-s'a denegat orice satisfacție cavalierească, guvernul croat a cerut dela Camera ungară suspendarea imunității deputaților imprișinați, dându-l în judecată. Deputații croați sunt însă de părere că comisia de imunitate a Camerei ungare nu e competentă în cauza extradării lor și deci nu va putea aduce nici o decizie în chestie.

Delegațiunile. Ziarul »Der Zeit« comunică un interview avut cu ministrul comun de război Schönath. Ministrul vede situația în culori posomorâte și declară, că guvernul comun dimpreună cu cel austriac a mers cu indulgență până la extrem și că îndatoririle ce și le-au luat în delega-

Neumann M.

stabiliment de haine bărbătești, copii și fete.

furnisorul curții ces. reg. în Arad.

Mare asortiment în

haine gata de prima calitate.

Stabiliment deosebit pentru comande făcute după măsură.

junile din iarnă nu le permit mai multe concesiuni în contul soldel. Dacă nu va succeda încheierea vre-unui compromis cu guvernul ungar, convocarea momentană a delegațiilor se reclamă imperios.

De altă parte unele ziare ce stau aproape de guvernul austriac spun, că delegațiile vor fi convocate numai în Octomvrie, căci amăsurat situației create de nereușita consiliului de miniștri ținut Duminecă terminul contemplat pe sfârșitul lui Iunie nu mai e oportun.

Idolul de aur în sinoade.

Sinoadele din anul acesta ne-au surprins cu punerea pe tapet a chestiunii băncilor în două direcțiuni opuse.

Anume:

În sinodul din Caransebeș un avocat a propus că:

»Preoștii gr.-or. române peste tot, și în special protopresbiterilor să li-se interzică ca pe viitor să mai ocupe postul de director executiv la vre-o bancă, respective institut de bani, și prin urmare: cele ce află în un astfel de post au să abdică în timp precluziv«.

Sinodul a decis cu toate volurile contra 2, ca »propunerea să se transpună consistorului, având acela a veni cu propunere concretă«. (Vezi »Drapelul« Nr. 47).

În sinodul din Arad un alt avocat face propunerea în chestia »incompatibilității postului de protopop și acela de director executiv al unei bănci«.

Sinodul decide ca »afacerea să se transpună spre deliberare la forul competent, la consistorul mitropolitan«. (Vezi »Tribuna« Nr. 94).

Iar în sinodul arhidiecezan, un asesor consistorial, din cînul călugăresc, al cărui membru, precum se zice »joară pe sărăcie« — după o introducere foarte sforțitoare, — care mai vîrtos în consideranțele sale vine în conflict cu învățăturile lui Hristos, care pe cămătari i-a gonit cu biciul din biserică, face propunerea:

»Să fie îndatorat consistorul arhidiecezan a studia cauza întemeierii unei bănci culturale, reclamând sfatul binevoitor al fruntașilor bisericii noastre și opiniunea acelor nepreocupate financiar specialişti, pe cari va afla de bine a-i consulta, iar rezultatul la care va ajunge să-l prezenteze acestui sinod în una din sesiunea viitoare«.

Sinodul decide »a se transpune propunerea la consistorul arhidiecezan spre studiere și pregă-

tirea unei propuneri«. (Vezi »Telegr. Rom.« nr. 46). Iar în numărul 47 al »Tel. Rom.« în primul său articol apoteozază această propunere ca superioară tuturor chestiunilor desbătute în sinod, și ținând cont de dispoziția sinodului ne asigură că »Idola cu siguranță trup se va face«.

Nu credem să existe un român adevărat, care să nu întîmpine cu cea mai mare bucurie pe un grup de acționari, cari ar înființa o bancă cu capital social cât de mare, cu mențiunea, ca mulțămindu-se el cu fructificarea capitalului investit în bancă, egală cu interesele depunerilor făcute la institut, plusul profitului net să-l transpună la consistor spre a dispune de el în scopuri culturale.

Dar interesul bine priceput al bisericii nu permite ca acel institut să-l înființeze biserica, angajându-și și capitalurile și organele la înființarea, la alimentarea și la susținerea acelei instituții profane speculative, incompatibile cu vocațiunea și spiritul bisericii creștine.

Ținând cont de spiritul de care sunt stăpîniți deputații de astăzi al sinodului arhidiecezan și de grava situațiune a școlilor confesionale creată de »lex Apponyi« nu ne încumetăm a trage la îndolală primirea unei propuneri venite din partea consistorului pentru înființarea »băncii culturale«. Pentru că făcând o revistă asupra deputaților, cari au participat la sinodul din acest an, din 49 de inși 40 sunt în serviciul băncilor, în calitate de directori executivi, de membri în direcțiuni și în comitetele de supraveghere, și cu deosebire toți protopopii, afară de doi, cari, deși la domiciliul lor încă este câte o bancă românească — nu sunt membri în direcțiune — sigur nu pentru că ei ar fi refuzat sau ar refuza alegerea.

Dar totuși sperăm, că consistorul, deși plin de conzilleri de bănci, eventual cel metropolitan, după o matură studiere a chestiunii, va pune la dosar propunerea aptă a periclită biserica.

Propunerea involvă pericol în două direcțiuni. În direcțiune materială și mai vîrtos în direcțiune morală.

Pentru că lată cum își închipule propunătorul crearea și conducerea acelei bănci.

»Având în vedere, că în cele rotund 1000 comune din arhiepiscopia Transilvaniei, cu o multime de preoști, învățători, avocați, medici, profesori, industriași, comercianți și alți fruntași s'ar putea cu oarecare stăruință procura întreg capitalul social de lipsă chiar și până la un milion cor.«

»având în vedere, că bisericile ca atari n'ar riscă nimic, decât ar încredința capitalul depus

azi la alie bănci, la banca culturală, care operează în favorul lor, și care avînd o conducere cât se poate de solidă ar sta sub controlul mai nemijlocit al superiorității bisericești etc. etc.

Ni se pare a fi prea idealist dnul propunător dacă crede, că afară de preoști, cărora în caz de necesitate li-se poate și impune, celelalte elemente laice înșirate în propunerea sa vor participa cu capitalul lor la crearea unei bănci condusă de cler și pusă sub »nemijlocitul control al superiorității bisericești«.

S'ar naște deci din propunerea făcută o bancă pur clericală, la care s'ar depune toate fondurile bisericești din centra și din parohii.

Nu dubităm în onestitatea clerului nostru peste tot, dar crescuți pentru vocațiune sublimă ideală, acel clerici cari sunt conștiențioși întru împlinirea datorinței lor, nu se pricepe la afaceri profane comerciale-financiare; iar cari se laudă că se pricepe, acela — onoare excepțiilor — sunt mai aplicai a se îngrijii de augmentarea finanțelor proprii decât de ale altora. Acela disconsideră și își neglijează vocațiunea preoțească, sunt cărpaci în cea comercială și nu merită să li-se încredă administrarea averilor bisericești.

Dar chiar ingeri să fie toți clericii noștri, și lor li-se poate întîmpla, ca la conducerea unei bănci, să nu fie cu destulă precauțiune, să acoarde credite prea mari, și să participe la întreprinderi, cari ar cauza băncii daune ireparabile, cari să provoace catastrofe, cum li-sa întîmplat clericaliilor din Praga s. e. care înainte cu câțiva ani au dus la lichidare marea bancă clericală condusă deei »Cassa Sct. Wenceslaw« (Wenzelskassa) unde biserica catolică și aristocrația boemă a pierdut milioane.

Sau poate că propunătorul are în mîneca rasei sale pe vre-un financiar genial civil, pe care să-l pună în fruntea băncii contemplate? — căci genii guralivi, cari se știu impune au toate poarele. — Va avea la îndemînă pe un Bontoux românesc, care promite să facă minuni?

Dar și genialul Bontoux, care în 1873 cu milioanele Vaticanului și ale înaltului cler din Franța a înființat marea bancă »Union generale« după 9 ani de glorie, 1882, a dus banca la faliment, s'au dus pe copcă zeci de milioane bisericești, iar el a fost judecat la temniță pe 5 ani.

Sau cine vrea, așa mai în mic, mai după modelele noastre puteri, are deja exemple și la noi de conducere preoțească la bănci.

Banca preotului T. Câmpian din Prigor întemeiată și condusă de el însuși, la care s'au prăpădit zeci de mil de coroane, avere bisericească și peste tot sute de mii cor. avere străină, a a-

FOIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Românii Macedoneni.

— Studiu. —

De Teodor Filipescu.

În cartea Colonile române din Bosnia, București 1906, edit. »Academiei Române«, apoi în »Tribuna«, 1907, Nr. 236 și 1908, Nr. 93 am arătat întînderea și rolul civilizator a elementului românesc din Peninsula Balcanică. Căutînd lucrări, cari se referesc la țările din Balcani, am dat și de o disertație veche despre românii macedoneni, care a rămas până acuma necunoscută în literatura noastră. Această disertație e un studiu etnografic al cunoscutului savant F. Kanitz, pe care a comunicat-o în adunarea societății geografice c. r. din Viena în 24 Februarie 1863. Fiind această disertație foarte interesantă o comunicăm în traducere românească pe această cale, pentru că e un prețios supliment la acele lucrări, pe cari am publicat până acuma.

În tomul »Mitteilungen der k. k. geographischen Gesellschaft«, Viena VII 1863 sub Berichte stă la p. 62: Domnul F. Kanitz a dat o descriere a ținărilor, numiți și români, Mauro sau Cușo-Valahi, unui trunchiu de popor a Turciei europene, care împrăștiat peste întreaga suprafață este unul din cele mai însemnate elemente culturale.

Disertația se găsește în tomul amintit sub Abhandlungen la p. 44—48 cu titlu: Die Zinzaren. Eine ethnographische Studie von F. Kanitz și sună în traducere română așa:

»Țințari, români, mauro — sau cușo-valahi se numesc un trunchiu de popor mare a Turciei europene, care e împrăștiat peste întreaga suprafață acestei împărății și constituie unul din cele mai însemnate elemente culturale. Deja în metropola Austriei întîlnim sentinela cea mai împinsă a acestui popor curios. Fondatorii firmelor cunoscute de toată lumea: Sina, Dumba, Tirka și alții se trag din acest popor. Pe ei li țin în general de greci. Chiar și în cercurile științifice se știe puțin despre trunchiul interesant, căruia aparțin ei, și astăzi încă ar putea susține învățatul profesor din Halle de Thunmann*), dela care avem prima cercetare despre originea și limba țințarilor, cu înainte cu 90 ani: »Eu cunosc istoricul învățați, cari n'au știut nici chiar despre existența lor«.

În număr mai mare întîlnim pe țințari deja în orașele comerciale lângă Dunărea de jos în: Buda, Pesta, Neoplanta (Neusatz), Semlin (Zemun), Panciova** și Belgrad. Ei sunt elementele cele mai departe împinse către Nord-Est, a trunchiului român. La Nord-Est găsim avantajurile românilor în Istria între Monte Maggiore și Lacul Cepici. Ei se numesc Valahi, trăiesc încă în parohii, cari sunt locuite exclusiv de ei ca d. e.:

*) Untersuchungen über die Geschichte der östlichen europäischen Völker. Leipzig bei Siegfried Lebrecht Crusius, 1774.

** În orașele Budapesta, Neoplanta, Semlin și Panciova sunt români macedoneni toți serbizați, în Belgrad s'au mai susținut destul de bine. Școlile și bisericile fondate de românii macedoneni în aceste orașe stau astăzi sub hierarhia sârbească și în bisericile de odinioară »grecești« să țină slujba numai odată pe lună în grecește. — Nota trad.

Susnievița cu 1093 suflete, Bârdo cu 657 suflete etc. și numără la oaltă după unele date 3000, după alte chiar 6000 de capete. O altă comună izolată la nord de Macedonia, e comuna Zovik lângă Tuzla în Bosnia.

În Bulgaria, Macedonia, Tracia și Albania aparține elita stărei de neguțători acestui popomuncitor. În cea mai mare parte a orașelor acestor țări, ca în Tirana, Durașo etc. se află cartiere aparte valabe. Pe țințari li găsim ca agricultori și crescători de vite în grupe mai mari în partea sudvestică a Turciei, ca un lc între trunchiurile albaneze a Tesaliei, lângă lacul dela lanina, apoi la sud pe poalele Pindului. Cătră nord sunt insule mici de români, înconjurate cu elemente albaneze, grecești și bulgare lângă Castoria și Lacul de Ohrida. Mai departe li găsim numai câteva mii departe de țărmul Mării Adriatice a Albaniei centrale în districtele Elbasan, Pekini și Cavala în apropierea de rîul Scumbi și în sesurile de lângă țărmul Mării în Musachia și în teritoriul dela Berat. În Tracia se află numai o oază de țințari la Pazardjik lângă Mariza cu locul principal Peristera. În Grecia locuiesc țințari partea nordică a țării; Grecii li numesc Cușo-Valahi (Valahi schlopi) un nume batjocuritor, a cărui întemeiere nu e destul dovedită. Numirea »Țințari« au căpătat-o Traco-Valahi dela Slavi, pentru că pronunță numărul 5 ca țin, în loc de cinci cum zic Daco-Valahi.

Țințari se numesc singuri pe sineși mai bucuros români și se socotesc ca și locuitori a României de descendenți românilor, și anume a coloniștilor romani din Macedonia. Istoria nu știe însă nimic despre acești coloniști. Asem-

juns la încredere, iar preotul Cămpian la temniță pe 5 ani.

Banca »Pădureana« din Liget întemeiată și condusă de protopopul Cornel Teahă, s'a prăbușit în scurt timp, protopopul emigrase, în fine s'a prezentat la judele de instrucție și sigur va ajunge în temniță.

Avem și în Transilvania o bancă în agonie, întemeiată și condusă de un protopop, pe care numai moartea l-a scăpat de pedeapsa lămurască pentru necorecta conducere a băncii.

Credem că aceste dovezi sunt suficiente pentru a oricare fiu credincios al bisericii naționale române să poată judeca: dacă poate fi admisibilă ideea fundamentală a propunerii moderne monacale: ca toate fondurile bănești ale bisericilor să fie depuse la contemplata bancă culturală.

Nu mai omul desperat, care și a petrecut viața fără muncă în comoditatea procurată de averea moștenită de la părinți, când vre o nenorocire îl lipsește de ea, decât să lucreze și el, ca să poată suporta lupta pentru existență până când i se va întoarce soarta spre mai bine — joacă va bănci, și își pune restul averii pe o carte, ca dacă nu i succede norocul, să se împuște. Biserica deasupra națională însă are să trăiască în veci, căci *ro ea este legată și viața națională a poporului român și nu-și va risca puțină avere agonizantă cu multă trudă pentru a încerca realizarea unei idei nerumegate.*

Iar încât privește efectele morale ale propunerii: noi credem că clerul nostru a progresat deja prea rapid în direcțiunea pe care ar cultiva-o punerea în lucrare a acelei propunerii.

Credem chiar că și acea propunere este numai produsul spiritului materialist, care de un timp încoace în mod îngrijitor cucerește clerul nostru.

Deci nu încurajat trebuie acest spirit din sus în jos, ci moderat și stărpit.

Astăzi aproape se consideră nevrednic un preot, care nu-și înființează o băncuță, sub pretext ca să și ajute poporul în nevol, în fapt însă să-și creeze o sinecură fie chiar și cu ajutorul cămătariei și în detrimentul prestigiului vocațiunii sale sfinte.

Vindecarea acestui rău a devenit atât de necesară încât chiar laicii o solicitază în sinoadele din Arad și din Caransebeș.

Și trebuie să recunoaștem că acei propunători au pășit pe calea cea adevărată.

Dar noi nu mai facem vorbă pe aceasta temă, ci lăsam să vorbească conducătorul suprem al bisericii reformate din Transilvania, al unei biserici cu credincioși liberi cugetători, cari n'au să-și jindă la canoanele create de ss. Părinți ai bisericii noastre.

Consistorul bisericii reformate din Transilvania, după învățătura, ce și-o câștigase din întreprinderile dictate de spiritul modern speculativ al fostului său episcop Szász Domokos, în care a *perdut sute de mil.* — și văzând că preoții și profesorii lor se ocupă prea mult cu alergarea după câștiguri laterale în detrimentul vocațiunii lor, a înaintat la sinodul din toamna anului 1906 o propunere pentru curmarea aceluia rău.

În sinod propunerea a fost combătută și la propunerea unui profesor, sinodul a trecut peste ea la ordinea zilei.

Supărat de acest conclud, președintele mirean al sinodului, curatorul suprem al bisericii — Br. D. Bánffy, după ce a enunțat concludul și-a exprimat durerea cu cuvintele următoare:

»Trebuie să declar cu rușine, că suntem pe calea unei decadente, care duce spre destrăbălare (zúllés). M'am convins din intuițiune proprie, că preoți și profesori, în loc să stea acasă și să-și vadă de studiul lor, abia așteaptă să alerge la institutele de bani și la alte ocupațiuni laterale ale lor, iar majoritatea sinodului (közgyűlés) respinge propunerea, care voeste să pună limite acestor abuzuri. În trecut și eu am aderat la sistematizarea salarelor. Acuma când ar trebui să năzulesc în idealuri — ei preferă venitele laterale. N'am drept a schimba concludul enunțat, dar am drept să mi exprim temerea în interesul iubitei mele biserici. Declar că de aci încolo, toate cazurile referitoare la ocupațiuni laterale le voi pertracta cu severitate ca chestiuni disciplinare.

»De 36 ani ocup acest scaun și în momentul acesta îmi vine a mă examina: că oare ce mă leagă de el? Rangul? Interesul? sau iubirea bisericii mele?

»Înzădar stau aci, unde trebuie să văd, că consistorul este expus la suspiciuni neîntreprinse. E posibil să nu aprobați cele ce V'am spus, dar am trebuit să Vi-le spun.

»Dacă tot astfel continuăm a merge ne ducem biserica la prăpastie.

»Văd pericolul, îl vor simți și preoții și profesorii. Ei se silesc această luptă permanentă. Preoții și învățătorii să nu cugete numai la pungă.

»În trecut bărbății noștri au mers pe rug pentru biserica lor; astăzi numai venitele si-gure îi însuflețesc.

»Pas de pas ne amenință cucerirea din partea baptiștilor și a nazarenilor, și azi-măne mă voi convinge că cucerirea lor este motivată.

»El vorbește de credință, iar noi pertractăm aci despre buzunar. Față cu aceste confesiuni agile în scurt timp va urma, că cinstiții preoți

nu vor avea cui să predice, iar domnii profesori nu vor avea pe cine să instrueze. Nu va mai fi nici salar preoțesc, nici salar pentru profesori.

»Atunci într'adevăr se vor putea angaja de magistri poștali, de directori de bancă și de președinți la însoțiri.

»Acesta a trebuit să Vi-le spun odată.

Nici un român nu poate fi admiratorul baronului Bánffy în politica lui față de noi, — dar în chestiunea aceasta vederile lui sunt mai românești decât propunerea făcută în sinodul arhidiecezan.

Conducătorii bisericii noastre din dieceza Aradului știu prea bine, că secta »pocăitilor« și a »țuțuștilor« din comitatul Aradului și al Bihării sunt provocate de membri ai clerului.

(Rev. Economică.)

Din străinătate.

Împăratul Wilhelm contra ambasadorului german din Viena. Din Berlin se anunță, că împăratul Wilhelm a rămas adânc indignat de faptul că președintele Reichsrathului *Weiskirchner* a refuzat decorația cu ordul coroanei cl. II. Conform știrii aduse de ziarul »Neues Wiener Tagblatt« împăratul Wilhelm nu s'a exprimat favorabil despre ambasadorul german din Viena, care deslănușindu-se nici la Berlin nu prea e prețuit și răspunderea pentru cazul acesta atât de neplăcut i-o atribuie ambasadorului.

Dacă domnii acolo în Viena — a zis împăratul — nici de astfel de neplăceri nu sunt în stare să mă cruțe, atunci în adevăr la ce-l mai și poți folosi. Politica și așa deja de mult noi o facem.

Primari germani în Anglia. Cincizeci de deputați din Germania s'au dîmpreună cu senatele orășenești au sosit ieri la Londra.

Omagii regelui Manuel. Din Lisabona se anunță, că vre-o 900 aderenți ai curentului monarhic au sosit din Oporto, ca să feliciteze pe regele Manuel. Doi miniștrii și mai mulți patri, cărora Oporto li orășul natal, precum și deputații orașului Oporto s'au alăturat la această misiune.

Tulburările din Marocco. Generalul *Vigy* raportează din Marocco următoarele: După ce artileria noastră a alungat trupele marocane de lângă pădurea de palmieri Budentib, însemnate ca forță și număr, au atacat și au ocupat și poziția lor. Trupele franceze după o luptă de două ore au ocupat pădurea de palmieri și

narea mare a limbei lor cu limba valahă arată foarte bine înrudită strânsă de trunchiu cu Valahii, cari locuiesc de dincolo de Dunăre. Dar și originea acestora nu e până acuma destul de luminată. Niebuhr îi numește un popor enigmatic. Alți cercetători s'au întrecut în ipoteze peste cari putem trece aci cu vederea. În urmă s'au ocupat Miklosich foarte mult cu limba românească. El află fără temelii părerea lui Șafarik, care zice că românii ar fi eșit abia în secolul al cincilea s'au șastela din mesteclatura geților, romanilor, și slavilor, și părerea lui Kopitar, care pune originea limbei române în acel timp, când s'au întrecut romanii prima dată pe țărmul de est a Mării adriatice.

După Miklosich originea limbei românești datează de la începutul secolului 2-lea, când s'au aşezat coloniștii romani pe țărmul stîng a Dunării. El caută să dovedească cu date istorice, că românii din secolul al patrulea și cinciilea au fost daci și geți romanizați, și că ei au fost împinși către Nord din Dacia ripensis, care a fost fondată sub Aurelian în Moesia, în secolul al V-lea pe când au cucerit slavii țările ostice din Haemus. Pe acel timp poate că s'a făcut și colonizarea daco-romană în Macedonia, căci aceeași limbă nu ne lasă să presupunem că traco-românii ar fi de altă origine decât daco-români. Elementul latin a destănat nu numai forma gramaticală a limbei românești după regulă, ci l-a împrumutat și cea mai mare parte a tezaurului limbei (Sprachschatz). De altă parte arată limba română înfățișări limbice, cari trebuie atribuite elementului autohton, și aceste trebuie să fi fost înrudite cu limba albaneză de acuma, și aşadară — după tălmăciul-

rea plină de spirit alui Miklosich, înrudită cu limba ilirilor vechi. Și de altfel arată limba românească unele analogii cu limba albaneză, și are în această limbă multe cuvinte comune. În tezaurul cuvintelor sunt reprezentate mai departe și limba greacă și slavă, mai cu seamă elementul slavon vechiu. Se pare că slavii au influențat-o când au primit românii creștinismul. Astăzi aparțin toți românii bisericii greco-ortodoxe; dar liturgia se ține în limba românească. Pentru acest drept au jertfit ținării din Pesta într'un proces scump contra comunității grecești sume mari, și ei au câștigat în urmă acest drept prin deciziunea M. Sale Împăratului Francisc I.

Afară de graiul lor propriu vorbesc ținării acolo unde trăiesc împrăștiati între germani, maghiari, sârbi, bulgari, albanezi și turci, și limba acestor neamuri și aproape în general limba neogreacă. Această limbă a fost adoptată ca limba comercială pentru că ținării n'au limbă proprie literară și deplasează deja acum graiul ținării în unele teritorii cari au fost mai înainte exclusiv românești. Așa în districtul Zagor, se mai vorbește acest graiul numai în districtul Mežovo în zece sate.

Albanezul numește pe traco-valahul foarte caracteristic cloșan; căci și astăzi sunt cea mai mare parte a ținării, cari locuiesc în Albania-de-sud și în Albania-centrală, nomazi. Satele lor frumoase, cari aseamănă unui petec (cătun) și apar în exterior și interior ca satele grecești, sunt peste vară de tot pustii. De multeori nu rămâne în cătun nici un suflet pentru păzirea caselor neîncalate. Din cari dacă ar voi cineva să fure, puțin s'ar ajuta. Apoi iarna se coboară nomazii cu tur-

mele lor dela munți să caute șesurile mai calde de lângă țărmul mării. Când începe iarna se întorc și capli de familie, cari au petrecut vara ca cărcimari pe lângă șoselele mari, ca armurieri, aurari, zidari, croitori, blănari etc., pribegi departe în străinătate. Țințarul curios ca diligent, cuminte și cumpătat e căutat pretutindenea, el câștigă pe lângă traiul lui foarte economic (păstrător) de obiceiul mai mult, decât are nevoie familia lui, care a rămas acasă.

Țințarul își menține și în străinătate portul său propriu, care aseamănă cu portul albanez. El poartă o cămașă încrețită care ajunge până la genunchi, o haină de postav cu mâneci înguste și cusută cu găitane negre. Peste aceste adeveseori un jachet negru cu mâneci pe jumătate și un guler lung, care e lăsat pe dinapoi, un brâu roșu, pe cap un fes de aceeași culoare și pe picioare opinci. Comerțiantul Țințar poartă de obiceiul un costum amestecat turcesc-european. Tipul Țințarului e de tot caracteristic cu toate că se amestecă adeseori cu raze cari îi înconjoară. În general nu se poate nega înrudită cu daco-românii, culoarea părului e de obiceiul închisă. Capul lui e bine format, trăsăturile feței bine tălate, și ochii negri pișcători tradează inteligența și energia.

(Va urma.)

o bună parte din tabăra semînţei Karka precum şi o mare cantitate din muniţiile şi proviziile duşmanului au ajuns în mâna lor. Fortul Budeuid după o luptă de trei ore a înălţat steagul alb. Semînţea Karka a suferit o înfrângere deplină. Din partea noastră trei inşi au căzut, iar nouă au rămas răniţi.

Deţinere la gara din Tarskole Selo. Din Petersburg se anunţă, că la gara din Tarskole Selo a fost deţinută o fată tină, care a atras atenţia publicului fiind din cale afară de agitată. Fata a mers în sala de aşteptare a gării, a scris o epistolă, apoi deodată a căzut mototol la pământ murmurând cuvântul »bombă«. Un ofiţer de jandarmierie făcând cercetare a aflat pe masă o scrisoare fără adresă în care tinăra fată zice, că a ajuns în pace la locul destinat şi sperază, că scopul şi-l va aduce la îndeplinire. În hainele fetei s'au aflat mai multe scrisori, din cari lese la iveală că fata aparţine partidului socialist revoluţionar.

Fata a fost transportată la Petersburg. Jandarmieria crede, că fata are înăscinarea dela partidul revoluţionar, ca să atenteze contra unei înalte persoane aruncând bombe înaintea trenului în care are să sosească înalta persoană la Tarskole Selo.

Discursul dlui deputat Dr. Vasile Lucaciu,

rostit în şedinţa dela 12 Maiu în chestia
budgetului.

(Urmare şi fine).

Aspiraţiunile acestea naţionale nemotivate în Ungaria apar în lumină diferită. În tinereţea mea învăţam cu însufleţire despre şcoala gardiştilor vienezi. (Curentul francez în literatura maghiară. N. R.). Pe vremea aceea imi învăţam foarte bine pe deasupra lecţiunile, răspundeam excelent ce învăţam şi căpătam notă eminentă, nu puteam însă cuprinde importanţa uriaşă a chestiei, ca învăţam. Numai mai târziu, în vârstă de bărbat, când din nou am frunzărit printre studiile de pe vremea când eram student, am văzut că este vorba de o şcoală a gardienilor vienezi, care a aprins făclia ştiinţei şi a culturii naţionale şi a adus-o în Ungaria unde a aprins sufletele maghiare cu focul sacru al însufleţirii în interesul limbii, literaturii naţionale, sentimentelor naţionale. Anume ce se ţinea? Se ţinea contopirea maghiarimii, iar asta se credea, că prin cultura superioară germană se poate realiza. În scopul acesta au fost aleşi dintre nemeşii maghiari cei mai de frunte feciori, cari au fost duşi la curtea din Viena, unde au fost făcuţi gardieni şi ca atari au intrat în secretele dela curte. Li s'au deschis uşile saloanelor, au asistat la festivităţi şi în urma asta s'a deşteptat într'înşi firea de maghiar şi au înţeles, că se mişcă cu totul într'un mediu străin, învăţând frumos nemţeşte, îmbrăcându-se după moda vieneză, curtenind damelor vieneze. Şi-au adus însă aminte şi s'au întrebat: Ce cultură servim noi aici? Dulcea noastră limbă maghiară nu este capabilă să se desvolte? Să nu fim noi oare în stare să desvoltăm aceste lucruri şi în limba şi literatura noastră?

Au învăţat aceşti gardieni limba germană, şi-au însuşit cultura germană, cu toate aslea nu numai că n'au devenit germani, ci din contră, au învăţat cum să desvolte cultura naţională maghiară.

Un caz analog s'a întâmplat nu de mult la Hódmezővásárhely. Noi pe aceea vreme suferiam în temniţa de stat din Seghedin.

Ministrul de culte şi instrucţiune publică de pe atunci, convocase pe învăţătorii români şi sârbi din sudul Ungariei la Hódmezővásárhely, unde primarul oraşului şi consiliul orăşenesc i-a primit cu o ospitalitate cu adevărat maghiară. S'au dat în onoarea lor banchete peste banchete, li s'au făcut cunoscut mărgăritarele literaturii maghiare şi li s'a arătat ospitalitatea maghiară.

În momentul despărţirii li s'au adresat cuvintele: Iată, credem că cu ospitalitatea şi cultura

noastră maghiară v'am doşpit sufletele româneşti, şi veţi încela a mai simţi dupăcum aţi simţit până acum faţă de neamul vostru.

Şi ce s'a întâmplat? Părăsind oraşul, au venit la noi la Seghedin. Aici s'a deşteptat într'înşi ceea ce s'a deşteptat în gardienii maghiari vienezi: iubirea pentru naţionalitatea lor, cercetând pe cei ce suferiau temniţa pentru a lor mântuire.

Şi ce spune un excelent publicist maghiar Faragó Ferencz?

În discursul său dela 17 Febr. 1866 rostit în Cameră, Faragó a zis următoarele (ceteşte): »Ceea ce priveşte politica internă îndată întâlnim sistemul tradiţional de guvernare al bărbatilor de stat germani, cu care se străduiesc să germanizeze diferitele naţionalităţi din Imperiu. Iar dacă în curs de 300 de ani germanizarea naţionalităţilor n'a reuşit, pe viitor cu atât mai puţin va reuşi. Ei n'au putut cumpăni că realizarea unităţii Germaniei numai prin corumperea religiei şi moravurilor diferitelor naţionalităţi este posibilă. Şi când ar fi ajuns la ţintă unitatea aceasta a Imperiului s'ar fi prăbuşit chiar în urma despoierii popoarelor de credinţa şi moravurile lor naţionale«.

Ex uno discant omnes. (Dela unul să înveţe toţi.) Poliţi şi renunţaţi la chimera la utopia de a maghiariza naţionalităţile nemaghiare.

Nu pot să nu amintesc şi declaraţiile contelui Batthyány Tivadar făcute aici în Cameră. Eu primesc principiile dlui deputat Batthyány dar fără critica ce a rostit asupra naţionalităţilor.

Înainte de toate să luăm aminte, că contele Batthyány caută mod de soluţiune în exemple din străinătate. De fapt găsim acolo exemple. Există însă un proverb maghiar, care spune că din păţania sa se cuminteşte maghiarul.

Hódy Gyula: Na, așa proverb iacă n'am auzit.

Dr. V. Lucaciu: Dacă nu este de ajuns ceea ce am experiat pe terenul politicii noastre interne, să căutăm principii şi maxime în exemplele din statele străine. Să căutăm numai locul, unde se pot găsi atari exemple. (Sgomot).

Înainte de toate însă trebuie să stabilim ce voim. Voim ca maghiarimea să rămână credincioasă tradiţiei sale istorice, ori voim ca părăsindu şi aceste tradiţii să păşască acum în veacul XX pe terenul, unde vedem acum pe englezi faţă în faţă cu irlandezii?

Nu este care aceasta o ruşine pentru civilizaţie, pentru ideile de libertate? (Voci în stânga: Nu! Nu! Mişcare). Voiţi poate să duceţi chestia naţionalităţilor în direcţia unde se găseşte Rusia faţă de poloni? (Mişcare şi sgomot în centru) Preş.: Linişte domnilor!

Dr. V. Lucaciu: Dacă căutăm astfel de exemple şi astfel de proceduri politice practicate în o anumită ţară, şi la lumina acestora voim să resolvăm chestiunea naţionalităţilor noastre, vom face o cercetare fără de nici un rost şi folos. Avem noi şi alte exemple. (Înterupere în stânga. Sgomot). Am să trec şi la aceea. Tocmai din rezultatele pe cari ni-le ofer procedurile urmate în Irlanda şi în Polonia rusească, ar trebui să tragem învăţătură. Întreb, dacă Anglia şi-a ajuns scopul prin prigonirea sa grozavă de despotică, pe care a desfăşurat-o puternicul Imperiu faţă de irlandezi?

De unde; dimpotrivă irlandezii au pornit acum pe drumul celei mai frumoase desvoltări culturale şi economice şi vor merge nelucetată înainte; dar în această înaintare a lor, vor fi conduşi de o singură idee, de un singur sentiment: ura nepăcată faţă de apăsătorii lor despotici, cari sunt englezii. (Mişcare în stânga). Ori succesul-le-a rusilor politica lor apăsătoare şi de rusificare faţă de poloni?

Da, au obţinut rezultate efemere, dar aceste rezultate efemere formează ruşinea şi ticăloşia politicii ruseşti. (Mişcare şi sgomot în stânga).

Aceste rezultate trebuie să ne facă să vedem, că nu ne-am ales drumul potrivit; dacă vom urma aceste exemple. (Mişcare şi sgomot în stânga, s'auzim — în dreapta).

Dar să nu ne referim noi la ceea ce s'a întâmplat în Rusia cu Polonii şi în Anglia cu irlandezii, ci să căutăm ce trebuie să se întâmple în interesul umanitarismului, al civilizaţiei şi al li-

bertăţii popoarelor aici în dulcea noastră patrie în Ungaria.

On. Cameră! Ceea ce a zis prea stimatul meu coleg Batthyány T., nu-i ceva complet şi în concluziile sale nu-i desăvârşit. Nu e complet fiindcă nu a cercetat acele teritorii, unde înadevăr ar fi găsit stări analoge cu ale noastre şi unde ar fi aflat astfel de modalităţi de soluţiune, cari ar fi corecte şi din punctul de vedere al împrejurărilor noastre politice. Ar fi fost corect să studieze bunăoară Belgia şi Elveţia în realitatea lor, să studieze adevărata stare a Austriei. (Mişcare şi sgomot în stânga).

Când este vorba să ne aranjăm politiceşte, atunci nu trebuie căutat, ce-mi place sau nu-mi place mie sau altuia, ce-i place sau nu-i place unui prieten şovinist al meu, sau altui bărbat politic preocupat, care hrăneşte ideal naţionale maghiare, ci trebuie să căutăm ceea ce serveşte patriei şi binelui comun; ceea ce poate aduce în ţara noastră pace generală şi mulţămire. Asta trebuie luată ca bază şi dacă vom cerceta şi în cursul cercetărilor şi reflecţiilor mele politice vom găsi bunăoară, că în adevăr sistemul belgian sau cel din Elveţia, sau din Austria ar fi bun: cine ar putea zice, că prin aceasta vom desvolta economia sau politica, adică interesele Ungariei? Dacă cineva m'ar acuza cu aceasta, aşi răspunde această acuză.

Acum nu de mult s'a adus cu mare majoritate aici în Cameră legea cea nouă a transacţiunilor cu Austria. Binevoişii a vă aduce aminte, mai ales d-voastră. dlor independişti, cu ce şi-a introdus dl ministru de comerţiu Fr. Kossuth la conferinţa de club a d-voastră acea vorbire, în care voia să vă invite, să primiţi transacţiunea. Cu aceea, că v'a prezintat situaţia sincer şi fără încunjur, că noi ne aflăm faţă de Austria atât politiceşte, cât şi economicşte într'o inferioritate, că prin urmare nu putem începe cu Austria o luptă care să ne făgăduiască izbândă. Aşa se exprimă Fr. Kossuth literalmente în vorbirea sa. Aceasta e o oglindă care ne redă starea Austriei. De altă parte d-voastră ziceţi că Austria e o ţară destrăbălată, ajunsă în conflict cu sine însăşi şi fără şanse de viaţă...

O voce (din stânga): Iarăş vorbeşti pentru Viena!

Dr. V. Lucaciu... Cum se poate, ca dl ministru de comerţiu să recunoască, că ne este atât de superioară încât nici nu putem începe lupta cu dânsa în nădejdea unei izbândi, de altă parte d-voastră ziceţi că acolo e destrăbălare, sărăcie... (Contraziceri gălăgioase; strigăte: Asta n'a zis o nimă! Politiceşte!)

Aceste două cursuri şi afere de idei se eschid una pe alta. Trebuie să-i recunoaştem superioritatea culturală, economică şi politică faţă de noi. Superioritatea aceasta îşi are şi taina sa.

Aceasta o cunoaştem noi şi consistă din aceea, că acolo libertăţile publice le sunt asigurate naţionalităţilor. (Contestări). Nunc venio ad fortissimum virum.

Imi pare rău, că trebuie să declar, că atât expunerea dlui Batthyány Tivadar, cât şi cercul de vederi formate în sufletul d'îi pe urma acestei expunerii, relativă la stările din România, sunt greşite.

Nu vreau să mă extind asupra relaţiunilor interne ale statului român, ci asupra situaţiei Ungariei care trăieşte în România.

Întregă chestiunea aceasta, aşa dupăcum a fost tratată până acum înaintea d-voastră, dovedeşte că totul este pentru d-voastră terra incognita. Aici e »Bukaresti magyar újság«. Aceasta-i gazeta oficială a ungarilor bucureşteni. Ştiţi, cine o susţine? Ungaria? Guvernul ungar o susţine; cu 8000 de coroane e plătit redactorul ei. E plătit din Budapesta. Gazeta numită are 56 de abonaţi, ceilalţi o capătă toţi gratuit. (Mişcare).

Trebuie să observ, că în România se pot desosebi două feluri de locuitori unguri: unii sunt locuitori unguri flotanţi, muncitori, cari se duc şi iar se întorc şi ceilalţi sunt cei ce se află acolo de veacuri şi au acolo drepturi cetăţeneşti: sunt ciangăii din Moldova, sau aceea, cari capătă drepturi cetăţeneşti din când în când. Proprietar-editor a gazetei e un domn cu numele Horváth, care e cetăţean român şi e alegător în al treilea

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás

măstru de monumente şi pietre de cimitir.

Fabricaţie proprie din marmură, granit, seynt, labrador etc., din pietre de marmură magazinul se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria şi magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva şi Bánpatlak.

cerc electoral al Bucureștilor. Vedeți, până într'ată m'am interesat de chestie ca să pot da un tablou complet. (Strigăte: Nu-i autentic!).

In »Buk. M. Ujság« sunt scrise următoarele lucruri pentru ungurii din România, d. e. cu ocaziunea anului nou 1908:

»In anul acesta nou, dorința noastră, dorul nostru al tuturor să se îndrepte spre Carpați, spre patria noastră iubită, și să cerem pentru țara noastră iubită în acest an nou fericirea guvernului național«.

Asta o spune Introducerea. Asta o spune »Buk. M. Ujság« și în numele celui public unguresc, care sunt cetățeni români.

Markos: Nici n'au ungurii drept de cetățenie!

Preș.: Linște!

Dr. V. Lucaci: Ce ar zice procuratura din Sibiu, Timișoara sau Cluj, dacă noi am scrie astfel de prim-articoli despre lucrurile noastre politice? (Mișcare). Mai departe, vă rog să mă ascultați numai cu atenție, ca să vedeți cu ce libertate își întocmesc în România frații maghiari treburile lor culturale și naționale. (Mișcare). Aceeași foale dă în vileag următorul comunicat oficial.

»Comitetul conducător al societății Szt. László a ținut luni d. a., sub președinția lui Zichy Nándor o ședință, în care vicepreședintele a anunțat, că episcopul de Oradea mare Szmrecsányi Pál abzie de prezidenție fiind suferind. Abzicerea l'a atins cu atât mai dureros etc.« Propune, ca în adunarea generală dela începutul anului viitor să-i aclame numele.

Vicepreședintele, episcopul Várady Árpád, a prezentat un raport întins despre afacerile bisericești și școlare ale ungurilor din România, pe baza scrisorii metropolitului din București Raimond Netzhammer, în care li comunică soc. bogatele rezultate morale și naționale, și anume că s'au desvoltat școlile și s'a restaurat biserica străveche scl.

Vicepreședintele a prezentat mai multe rapoarte îmbucurătoare sosite din România despre ungurimea de acolo. (Mișcare). Dvoastră doar nu vă bucurați de această informație?

Acestea arată că în România ungurii nu sunt așa apăsați cum o susțineți dvoastră.

Horvát J. (dela Uioara): Fincă au restaurat o biserică.

Dr. V. Lucaci: Intre altele și asta!

Noi avem doi mitropoliți aici în țară. Unul cu reședința în Blaj, celalalt în Sibiu. Binevoii să rugați pe dl ministru de culte să scrie oficios acestor doi domni mitropoliți, așa precum a scris episcopul Várady metropolitului din București, ca să dea raport: în ce stare se află cauza noastră școlară și națională? Poate primi o relație atât de îmbucurătoare, ca aceea ce a primit-o societatea Sz. László din scrisoarea metropolitului bucureștean Netzhammer, în care declară că poate serba bogatele rezultate culturale și naționale ale anului. Dar să mergem mai departe domniilor.

Tot în această gazetă oficială sunt publicate date despre viața socială a ungurilor bucureșteni apoi starea bisericii protestante maghiare din București, starea societății de ajutorare a femeilor maghiare din Pitești, mulțumită publică pentru darul primit în 9 Dec. de societatea culturală ungurească Szent-László din București, secția corală a soc. ungurești Szent-István, corul soc. ungurești din București... (Sgomot).

O Voce (în centru): Apoi nici a cânta nu i ertat?

Dr. Lucaci: Așa-i că-i mare lucru aceasta de de pu! întrebarea dacă nici a cânta nu-i ertat? Vedeți că-i ertat, dar românii n'au voie să cânte în Ungaria. (Contestări).

Expresiunea mea a fost generală, după cum generală a fost și într-barea. Tocmai acum s'a luat în desbatere că s'a oprit corul rom. din Beluș. (Strigăte: Corect!)

Așa-i, dar a fost corect că s'a susținut soc. corală ungurească din București? Aceasta tocmai așa își desvoltă activitatea în spirit ungu-

resc, dupăcum cea românească are voie să lucreze în spirit românesc.

Aici e apoi un comunicat despre societatea »Szent-István«, despre »Societatea bucureșteană maghiară« despre »Armonia«, (Öszhang), societate corală și culturală ungurească în București, despre societatea de ajutorare a copiilor romano-catolici, într'un cuvânt acolo toate sunt ertate.

Di dr. V. Lucaci a terminat respingând proiectul de buget. Naționalștii l-au felicitat și aclamat cilduros.

Mișcarea culturală.

Sezătoarea literară și artistică a tinerimei române din Cluj, la 3 Maiu st. v. 1908 va avea următoarea Programă:

1. Marș festiv. (Deșteaptă-te române) de Dima.
2. Un capitol din școala libertății, conferință de dr. Cassiu Maniu.
3. a) Wagner: Recitativ și Romanța din opera »Tannhäuser«.
- b) Schumann: »Grenadirii«, cântate de Nicolae Brătianu (bariton), A. Pongrácz (pian).
4. Goga: »Oltul« decl. de Octavian Costea.
5. 3 Maiu (Rolul tinerimei odată și chemarea ei astăzi), conferință de Liviu J. Dan.
6. Bethoven: »Adagio« din sonata »Clar de lună«, executate de Nicolae Brătianu, (vioră) A. Pongrácz (pian).
- a) Kiriac: »Hi, hai murgule«
- b) Bena: »Hora Daciei« cor.
7. a) Berliot: Concert pentru vioră I. II.
8. »Vivandiera«, cor.
9. Schumann: »Baladă« exec. la pian de A. Pongrácz.

NOTĂȚI.

ARAD, 19 Maiu n. 1908.

— Starea sănătății M. Sale regelui. M. Sa regele va stă la Schönbrunn și nu va primi pe nimeni în audiență. În cercurile dela curte se vorbește că de Sâmbătă încoace starea M. Sale regelui e slabă. Aceasta se atribuie încordării prea mari din săptămâna trecută, în urma căreia a slăbit foarte mult, dar acestel slăbiciuni nu i-se atribuie importanță prea mare.

— Preoții și băncile. În toate trei sinoadele bisericii gr-or. române ținute în anul acesta s'a discutat chestia băncilor. Pentru lămurirea cetitorilor noștri, după ce am dat în întregime motivarea și propunerea dlui dr. M. Cristea, dăm acum și documentatul articol apărut în »Revista Economică«, organul băncilor române.

Vom trata și deosebit chestia.

— Tulipanlada se sfârșește nu se poate mai jalnic. Se dovedește tot mai mult că »hazai gyártmanyuri« sunt un mof și că fără Viena patrioții nici măcar un steag nu sunt în stare să aibă. Astfel și patrioții dela căile ferate din Arad și au comandat steagul la un fabricant vienez, care expunându-l într-o vitrină din Seltergasse, l-a făcut de râs pe »vasutașii« din Arad. Toate zările își bat joc de el. Și ce e mai mult, nașa steagului va fi contesa Károlyi, soția fișpanului născut și el în zodia — tulipanului.

Vorba e că pe steag e scris:

»Szép hazánkért élünk-halunk...«

Iar vienezii, vorba lui Blăușiu: rād în pumni și — Incassează.

— Fidanțare. Anunțăm cu plăcere, că simpatica d-șoară Livia, fiica iubitului nostru amic Dumitru Muscan, preot în Nădab s'a fidanțat cu dl Nestor Blaga, ales preot în comuna Tulca (Bihor).

Sincere felicitări!

— Bánffy la Seghedin. Duminică baronul Bánffy a făcut dare de seamă alegătorilor săi din Seghedin. Situația a descris-o ca foarte precară: naționalștii de odinioară din coalție au devenit niște slugi ai Vienei. De independență vamală și bancă ungurească nici vorbă nu poate fi. Din sufragiul universal se va face un monstru și toată tendința celor dela putere este să-și asigure beneficii pe timp cât de îndelungat. Vor acum, spre acest scop, să facă un singur partid, dupăcum va dori regele. Va să zică nu țara, ci Viena va determina cari sunt voiața și dorința națiunii!... Trist viitor ne așteaptă.

Așa a zis Bánffy.

— Instalare. Ieri s'a făcut la Vârșet instalarea noului comite suprem al orașelor Vârșet și Panciova, Nehrebeczky György. La instalare comitele suprem a ținut o vorbire lungă în care a accentuat pacea dintre naționalități.

— Agitații »panslaviste« în Bosnia. În orașul Banjaluca cât și în întreaga Bosnie agitatori sârbi împart între locuitori proclamații în care se îndeamnă populația la resvrătire în contra autorităților austro-ungare.

— Examenul de clasă al studenților din clasa VIII. din Blaj s'a terminat Marți în 12 a l. c. Miercuri li s'a publicat rezultatul, care se poate zice în general multumitor. Dintre 51 examinați au trecut 48 și astfel aceștia toți s'au admis la examenul de maturitate. Două au picat din câte un studiu, iar unul a fost îndrumat la repetiția clasei VIII. Au trecut examenul de clasă cu eminență 4 și anume: Codrea Ioan, Măcelar A' Alexandru, Roșcău Dumitru și Rusu Octavian; cu bine au fost 9: Astăluș Ioan, Bălan Eugen, Dănilă George, Lupean Oct., Mloc Ioan, Podoabă Augustin, Rimbaș George, Rus Vasile, Vescan Nicoale. — Sâmbătă în 16 c. se începe examenul scripturistice de maturitate, cari durează până Miercuri.

— Examenul de maturitate la gimnaziul român din Brașov. Ieri s'a început la gimnaziul român din Brașov examenul în scris de maturitate cu absolvenții cl. VIII. Examenul va ține patru zile. Au fost admiși la examen 39 candidați și anume 36 absolvenți din anul acesta și 3 din anul trecut. Examenul de clasă s'a terminat Sâmbătă, iar Duminică s'a comunicat rezultatul, care este următorul:

14 elevi au absolvat cl. VIII. gimn., obținând calcul general »foarte bine« și anume: Gh. Birăscu, Mir. Crețu, Emil Giurgiu, Petru Iorgovan, Victor Jula, Mih. Lupăș, Aurel Măger, Nic. Mihașiu, Const. Moarcăș, Rom. Onofreiu, Oprea Rovean, Vas. Tampa, Ion Vintilă, Iosif Vlad.

9 elevi cu nota »bine«: Const. Babeș, Leon Blaga, I. Burduloiu, I. Cușuță, Aur. Montila, Gh. Popovici Iun., Teod. Serb, I. Ștefenovici, A. Tâmpariu.

13 elevi cu nota »suficient«: Andrei Blaga, Coriol. Buracu, Moise Grama, Nic. Lazar, Rom. Molin, Stefan Oțel, Nic. Paștina, Petru Pătean, Gh. Petrișor, Il. Reou, Gh. Stoica, N. Todor, Eug. Goga.

Cinci elevi au fost declarați corigenți. Aceștia pot face însă examenul de corigență la finea lunii August și se admit la examenul de maturitate în luna Septembrie a. c.

— Mișcarea studenților austriaci. Ieri dimineața la orele 8 o mulțime de studenți germani clericali înarmați cu bastoane au ocupat toate intrările universității din Innsbruck, și când studenții liberali au voit să intre la universitate l-au împedat. De oarece nici intervenția rectorului n'a folosit, cursurile s'au închis. Universitatea va rămâne opt zile închisă.

— Băiat de 13 ani — ucigaș. Basch István un băiat epileptic de 13 ani și ucenic de bărbier în Arad a junghiat cu cuțitul pe văduva Kőpe Iuliana. Ucigașul a comis fapta aceasta

Toate damele se facideal de frumoase

prin efectul bun al

CREMEI MAKOI-IDEAL

care adăverește nenumăratele crizori de mulțumită.

Face să dispară roșata feței, pistruiile, petele de ficat ștoate necurătenile pielei.

Prin folosirea cremei Ideal ajungem să avem o față curată, fragedă, catifelată și fină! De aceea vă rugăm ca la comandă să ne scrieți precis dacă fața e grasă sau uscată.

Secapătă numai la însuși fabricantul:

KUDAR LAJOS Szent László, gyógyszerár — — Makó Ujváros — —

— 1 borcan de cremă Ideal 1 cor. —

Pudra Ideal 1 cor. Săpun Ideal 70 fl.

Comandele prin poștă se satisfac repede și punctual.

Preparatele medicale și chimice au fost premiate la expoziția igienică internațională din 1879 cu medalia de aur, cu crucea de metal franceză și cu diploma de distincție.

groaznică fiind în stare inconștientă căci întrebat fiind, nu și-a mai dus aminte de fapta lui sângeroasă. Numai atât a putut spune: *am visat că am omorât o hârcă bătrână.*

— **Moartea reginei petrolului.** Frances E. Ihring regina petrolului din India-vestică a murit. Defuncția a fost cunoscută în toată lumea. Frances E. Ihring a fost pe timpul său soția celui mai mare speculant de petrol. Rămânând văduvă încă la etatea de 20 ani, a luat ea afacerea aceasta în mână, și fiind înzestrată cu un spirit comercial minunat în decurs de câțiva ani a ajuns cel mai mare proprietar de izvoare de petrol în Statele Unite. Ani de-a rândul a fost conducătoare consorțiului îndreptat contra lui Rockefeller, folosind toate mijloacele pentru nimicirea acestui concurent puternic. Mai târziu s'a măritat pentru a doua oară însă această căsătorie n'a durat mult căci la un an a divorțat, Frances E. Ihring a murit în spital în urma unei operații.

— **Starea lui Tolstol.** Ziarul rusesc »Russkaja Vjedomosti« scrie următoarele despre starea sănătății lui Leo Tolstol.

În ultimele două luni Tolstol a amețit de două ori. Familia contelui s'a îngrijorat și-a chemat în 4 Maiu doi medici din Moscova cari au constatat că starea lui sanitară în general e mulțumitoare. Referitor la accesele de amețeli medicii au declarat că acestea provin din încordarea prea mare și i-au recomandat mâncare corespunzătoare și odihnă.

— **Colierul exreginei Natalia.** Din Bruxelles se anunță că la tribunalul de acolo o femeie din America a intentat proces în contra contelui Cohen D'auvers, pentru un colier de mărgăritare în preț de 200,000 franci. Acest colier care constă din 27 de mărgăritare a fost cândva proprietatea exreginei Natalia și la o licitație a ajuns în posesiunea contelui D'auvers.

— **Afacerea gazetarilor maghiari din Fiume.** Consiliul guvernatorial din Fiume a nămicit hotărârea reprezentanței, prin care redactorul Fedor Oscar și editorul Murai Jenő dela ziarul »Tengerpart« sunt judecați la expulzare. Fedor a mers la Abbezia de unde va protesta în contra poliției din Fiume. Murai ru a primit decizia consiliului, deoarece a plecat și el din Fiume. Ungurii din Fiume au trimis ministrului Andrássy o telegramă provăzută cu 300 de subscrieri cerând scut contra insultelor zi de zi se repetază. Nagy György a primit o scrisoare dela »Casina maghiară« din Fiume, în care este încumștințat că fetele maghiare vor da în timpul cel mai scurt satisfacția cuvintă fetelor italiene insultate de cei doi redactori.

— **Moartea unei pisici renumite.** În anul trecut a murit în orașul Wilkesbaare o femeie foarte bogată, care a lăsat din averea sa 40.000 de franci acelor cari vor îngriji de cele două pisici ale ei. Una dintre aceste pisici »Pinkie« încă anul trecut s'a cam dus pe ceea lume, cea laltă »Blakie« precum spun zărele americane i-a urmat în curând. Când pisica »Blakie« era de ducă îngrijitorul a chemat veterinarul ca să-i scurteze suferințele și a adormit-o pe veci cu cloroform. Îngrijitorul conform condițiilor testamentului a îngropat pe amândouă pisicile într-o fântână. În acest chip a crezut acest prieten al animalelor să glorifice moartea celor două pisici.

— **Afacerea principelui Eulenburg.** La ordinul judeului de instrucție din Berlin poliția din Oldenburg a pornit cercetare, că oare principele Eulenburg și-a satisfăcut în de-ajuns înclinațiunile bolnăvicioase pe când eră reprezentantur Rusiei la Oldenburg.

— Prin efectul miraculos al cremei »Aranka de Mintseck«, orice damă se face frumoasă ca în basme. Prețul unui borcan 1 coroană, borcan mai mare în culoare roză 2 coroane. Săpun »Aranka« 70 fileri, apă de spălat »Aranka« 1 cor., pudră »Aranka« 1 cor., mare 2 cor. Cine dorește să aibă un păr frumos blond să folosească apa de păr »Aranka«, 1 sticlă 1 cor., una mare 2 cor. Cui îi încăruntăse părul să folosească regeneratul de păr 1 sticlă 2 cor. Se pot căpăta numai la fabricatorul: laboratorul chimic Mintseck Géza. Kecskemét.

Mulțămită publică.

Rugăm pe toți aceia, cari ne-au condolat din incidentul dureros al decedării neuitatului nostru tată, să primească și pe aceasta cale cele mai sincere mulțămite.

Orăștie, la 19 Maiu 1908.

Dr. Cornel David
și soția Aurora n. Balta.

Rugăm pe toți abonații cari sunt în re-stanță ori nu și-au reînnoit încă abonamentul pe cvartalul Aprilie-Iulie, să binevoiască a plăti cât mai curând ceea ce datorează pentru primirea ziarului nostru.

BIBLIOGRAFIE.

Pomelnic pentru pomenirea viilor și morților, la liturgii și parastase, legat în pânză 50 fil., în hârtie 30 fil. Se află de vânzare la »Tipografia diecezană« și la »Tribuna« în Arad.

Au apărut și se află de vânzare la institutul de arte grafice »Minerva«, București, Bulevardul Academiei 3 următoarele broșuri:

1. »O viață« umilul adevăr, de Guy de Maupassant, tradus de Em. Gârleanu. Prețul 2 lei.
2. »Răsplată«, nuvele. de N. Dunăreanu. Prețul 1 leu 50 bani.
3. »Opere complete«, Poezii populare ale Românilor, de V. Alexandri. Prețul 1 leu 50 bani.
4. »Cugetări«, de Adina Gr. Olanescu. Prețul 1 leu 50 bani.
5. »Dureri înăbușite« (Ediția II), de M. Sadoveanu. Prețul 2 lei.
6. »Momente, schițe, amintiri«, Opere complete de I. L. Caragiale. Prețul 2 lei.
7. »Cântarea cântărilor«, de Corneliu Moldovan. Prețul 1 leu.
8. »Extaz«, poezii de Maria Baiulescu. Prețul 1 leu 50 bani.

Din Cameră.

— Ședința dela 19 Maiu. —

— Prin telefon. —

La ordinea zilei bugetul ministrului de agricultură.

Vorbesc Csóky Géza, Bozók, Fabri apoi

dr. C. Brediceanu: Arată starea economică deplorabilă a țăranilor români. Vorbește de mizeria colonizărilor. De abuzurile forestierilor, lipsa de pășune. Urgitează măsuri sănătoase, menite să lecuiască multe neajunsuri.

Urmează Csitáry Béla apoi

Csépány. Refuză bugetul pe motiv că nu poate sprijini un guvern care nu realizează banca națională.

Preș. II chiamă la obiect.

Csépány, continuă a critica politica guvernului.

Mai vorbesc Lázár Pál și Hódy Gyula.

Terminându-se discuția ministrul Darányi le răspunde tuturor și bugetul se primește.

Ultime informațiuni.

Procesele noastre.

— Prin telefon. —

Oradea-mare, 19 Maiu orele 3 d. a. m. Incidentele ridicate de apărătorul dr. I. Mașeu, care a cerut tribunalului ca redactorul responsabil Sever Bocu să fie scos de sub acuză, după lungi desbateri au fost respinse. Tribunalul a intrat în desbaterea procesului. Acum după amiază la orele 3 urmează cu pertractarea. La proces e față mult public, mai ales iuriști și адвоcați, îndeosebi români. Desbaterile pot țina până noaptea târziu.

Oradea-mare, 19 Maiu, orele 5. Desbaterile procesului continuă.

Andrássy la Viena.

Cu acceleratul de azi după prânz ministrul Andrássy a plecat la Viena ca să prezinte în audiență înaintea M. Sale. Se afirmă că a dus cu sine și proiectul noii legi electorale.

Situație gravă. Viena, 19 Maiu. În cercuri bine informate se crede că dacă în conferința de poimâne cele două guvernuri nu se vor ști înțelege asupra chestiei soldelor ofițerilor, ministrul comun de externe și cel de război vor demisiona. O criză amenință însă și pe guvernul unguresc.

București, 17 Maiu. Aseară societatea »Carpazi« a serbat ziua de 3/16 Maiu sa prezidenția dlui dr. Neagoe. Președintele societății, dl Tețu, a ridicat toast în onoarea M. Sale împăratului Francisc Iosif. A vorbit și alții. Mare efect a făcut vorbirii lui Cristu Negoiescu, care a spus că profesorii dela liceul Stul Sava au decis că în fiecare lună să deie leașa lor de o zi a se crea un fond pentru ajutorarea fraților ajunși în temnițele din Seghedin.

Comerciantul D. Lupan a subscris în dată 500 lei, Țăranu, 400, I. Tețu 200, frații Mircea 300, G. Comșa 100 lei etc.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 14 Maiu 1908

ÎNCHERAREA la 1 ORĂ

Grâu pe Oct. 1908 (100 kg.)	20-12—20-14
Secară pe Oct.	17-66—17-68
Ovăz pe Oct.	13-60—13-62
Orzoare pe Mai 1908	13-02—13-04

ÎNCHERAREA la 4 ORE

Orzoare pe Mai	23-12—23-14
Secară pe Oct.	17-70—17-72
Ovăz pe Oct.	13-70—13-72
Orzoare pe Mai 1908	13-06—13-22

Prețul cerealiilor după 100 klg. a fost următorul

Grâu

de Tisa — — — —	74 K. 22—24 K. 40
Din comitatul Albet —	75 » —24 » 15
De Pesta — — — —	74 » 22—24 » 20
Bănățenesc — — — —	74 » 22—24 » 05
De Bacica — — — —	74 » 22—24 » 30
Săcară — — — —	20 » 10—20 » 40
Orzul de nutreț, cvallitatea I.	13 » 50—13 » 80
» de cvallitatea II —	13 » 10—13 » 50
Ovăz » » I —	14 » 80—15 » 20
» » » II —	14 » —14 » 80
Cucuruz vechiu —	» » » »
» nou —	13 » 10—13 » 50

Redactor responsabil provizor Sever Bocu
Editor proprietar George Nichin.

Dipl. de onoare
Lovrin 1902.**SZUBOTHA SÁNDOR**Medalia de aur
Timișoara 1891.

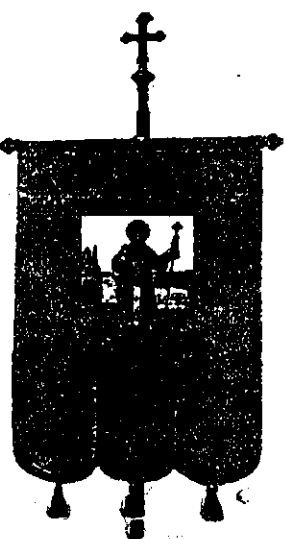
pregătitor de odăjdii și adjuturi bisericești.

Intameiat la 1883 Telefon pentru comit. și oraș 498.

Croitorul teolog, episcopescu din Cenad, liferantul
Excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.**TIMIȘOARA-CETATE**în colțul străzii Lonovics și Jenő főherceg vis-à-vis
de hotelul «Hungaria».Recomandă magazinul său bogat în atențiunea
binevoitoare atât a preoției cât și a acelor, cari
voesc să cumpere pentru biserici capele, sau socie-
tăți de înmormântare**odăjdii, steagari, cruci
statue sau altfel de adjuturi bi-
sericești**tot astfel marele său asortiment pentru materiale
necesare la formarea adjutărilor bisericești.

Pentru liferările mele iau răspunderea

Servesc bucuros cu catalog ilustrat.

«ȘOIMUL»
Institut de credit și economii în Vașcău.**CONCURS.**Pentru îndeplinirea postului de contabil
la institutul de credit și economii «Șoimul»
societate pe acții în Vașcău, (Vaskoh com.
Bihar) să scrie concurs pe lângă urmă-
toarele condițiuni:Salariu fundamental 1300 cor. relut de
quartir 300 cor. tantiemă statutară conform
salarului, din 3—3 ani salarul se urcă cu
10% după salarul fundamental de 1300
cor. dar numai încât va permite aceasta
socoșile Institutului.Dela recurent se recere: să fie absolvent
a vreunei școli comerciale superioare, să
aibă praxă de bancă, afară de aceea să fie
în stare ca agendele de contabilitate și co-
respondență să le efeptuiască singur și în
fine să fie om moral pentru ceea-ce am
dori ca recurenții la acest post să ne tri-
mită pe lângă actele de calificare și un
atestat de moralitate.Postul este de a se ocupa necondiționat
până în 1 Iunie 1908, iar atestatele pentru
câștigarea acestui post trebuie înaintate cel
mult până în 22 I. c. deoarece actele mai
târziu sosite nu să vor lua în considerare.

Direcțiunea.

O rugare modestă, care nu vă costă nici
o oboseală, dar administrației ziarului nostru
poate fi de mare folos.Ziarul nostru roagă pe onorat public că la
cererea prețurilor curente sau la ori ce cerere
sau cumpărare să se provace că adresa firmei a
cetit-o în Tribuna.**APĂ MINERALĂ PHŌNIX
DIN BUZIĂȘ****PENTRU BOALE DE RINICHI și BEȘICĂ întrece orice apă
GUST PLĂCUT PUȚIN ACRIU, LIBER de FER, cu acid carbonic.****APĂ DE MASĂ RECORITOARE**

RECOMANDATĂ DE MEDICI.

RECOMANDATĂ DE MEDICI.

Se poate folosi ca și cură de beut, la boale de rinichi și de
beșici, la cataruri învechite de rinichi, contra petrei de beșică și
formațiune de nisip, s'a dovedit cu mare efect la organele respi-
rării și la afecțiuni corale. — Prospect se trimite la dorință ad-
ministrația izvoarelor

Direcțiunea apelor minerale Muschong Buziaș.

Johann Nedits

Ferar de instrumente, lăcătuș de mașini și mecanic.

Versecz, Barosplatz.

Recomandă onoratului public, fabricatele sale proprii, ca

Biciclete, Cântare, Fântâni, Pumpe,

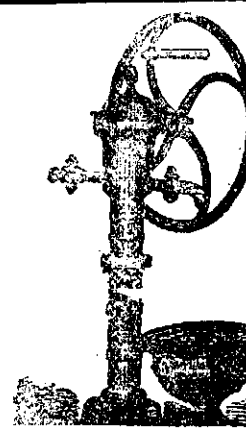
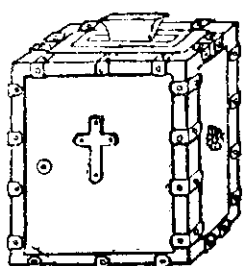
Stropitoare cu peronosporă, de rechisite.

Conducte de cauciuc, și Gramofoane,

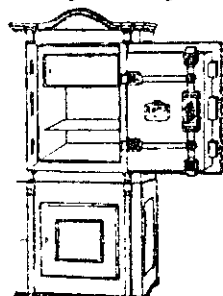
cu prețurile cele mai ieftine.

Repara-
turile, sau
ori-ce co-
mande vor
fi execu-
tate cât se
poate de
bine. - - -

AVIZ!
Subsemnatul, cumpărând pri-
ma fabrică transilvană de casse de fier și oțel

care dau deplină garanție.

priv. ces. și reg. a dlui G. Öszy,
îmi iau voe a aduce la cunoștință
prea on. public, că în fabrica mea
se ecsecută **CASSE** și după
tot felul de toate
mărimile din cel mai bun material
posibil. Cassele de fier și oțel pan-
terate se ecsecută după cele mai nouă
sisteme engleze și americane sigure
contrafocului și spargerei pentru

— Mare depozit de —

mașini de gătit (sparchert)
din fer, tinichea, pœcnm și din cele mai
fine olane de porțelan.Neintrecute în trăinicie și executare ele-
gantă, construcție adevărată.**PRIMELE****REFERENȚE**Pentru orice mașină de gătit (sparchert) cum-
părată dela mine garantez mai mulți ani.Atrag atenția onor. public intere-
sat a nu confunda fabricatele
mele cu alte fabricate, făcute
din material s l a b și prin
urmare fără valoare.Totodată rog pe prea onoratul
public pentru binevoitorul sprijin,
ca român semnez

ou distinsă stimă:

E. Purecefabricant de casse, și sparcherturi
SIBIU (Nagyszeben), Rosenangergasse nr. 9**Prin reclamă la progres!**

PARDESIURI pentru dame, fete și copii

precum

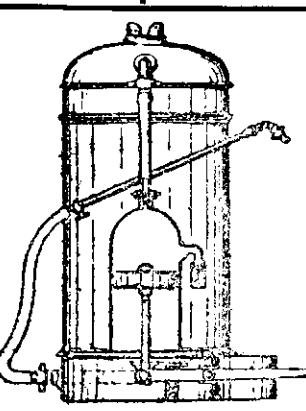
BLUZE de toate fasoanele

se vând

cu preț ocazional neobișnuit de mic

IN VEGINĂTATEA depozitului furnisorului de curte cesar reg. Neumann M.

Nou! INDUSTRIE MAGHIARĂ! **Nou!**

Succesul universal al unei invențiuni - maghiare!
Descoperirea lui LUGOSI FERENCZ.

A cutreierat deja lumea întreagă și o folosesc cei mai renumiți proprietari de vii

Stropitoarea de vii
fiindcă e cea mai bună, cea mai perfectă din timpul prezent și se economisește mult timp și materie, nu se strică, garanție pe 5 ani. Singurul fabricant:

Lugosi Ferencz în Czegléd.

Cele mai bune stropitoare de vii ale prezentului.

Negustorilor prețuri reduse.

Nou! Catalog de prețuri gratuit și porto franco. **Nou!**

Müller György

prăvălie de prapuri, odăjdii și obiecte bisericesti
Temesvár-Józsefváros, Uri-utca nr. 16

recomandă magazinul său bogat de odăjdii bisericesti, acopereminte pentru altar și obiecte pentru biserici de ritul ortodox. Tot felul de steaguri bisericesti, articoli de aramă și lemn precum icoane sfinte.

Cruci din tinichea pentru câmpuri, obiecte pentru împodobirea bisericilor în execuție frumoasă și după stil.

Provocându-mă la experiența câștigată pot să asigur onorata preoțime, că voi putea satisface pretențiunile celor mai gingașe.

OSZTÁS GYULA

băcănie.

ARAD, József főherceg-út 12.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că după o activitate de 12 ani în prăvălia dlui Éles Ármin am ieșit de acolo și

am luat prăvălia lui Kiszner Dezső din József főherceg út Nr. 12.

Necruțându-mi nici o oboseală, am renoit prăvălia și am asortat-o cu articole noi de băcănie am deschis-o în ziua de azi.

Solicitând părtinirea on. public

Rămân cu stimă:
OSZTÁS GYULA.

Zintl János

— atelier de pictură de sticlă —
BUDAPESTA IV. Üllői út 79

Imi iau îndrăzneala a atrage atențiunea on. public asupra atelierului meu de pictură de sticlă.

Ca specialist fac giumuri de biserici, pictură de lux - pe sticlă pentru saloane, verande și sufragerii. -

Mai departe plumbuit de artă, gravuri pe sticlă și rame de aramă precum și alte obiecte în bransa aceasta.

Fondată în 1885.

Peterka Lajos

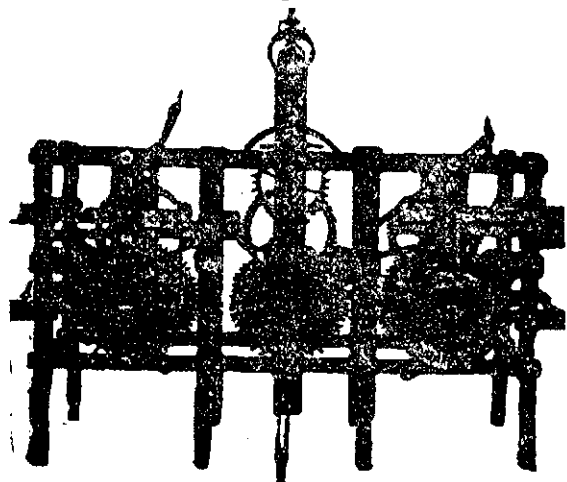
Fabrică de ciornice de turn, angajată cu contract de capit. Budapesta.
Budapesta IV., str. Bátya nr. 22.

Prăvălia:

V., strada Váczl nr. 57.

Face pe lângă prețuri moderate și garanție de mai mulți ani ciornice de turn — școli — castele și casarme, primește de asemenea și repararea lor.

Fiind chemat se duce ori unde în persoană, budget face gratuit și trimite porto-franco ori cui.

TRISKA J.

Pianine — Cimbale — Pian Harmonice

în prețul de fabrică se pot căpăta și plătit în rate.

● Se închiriază instrumente. ●

Acordarea sau repararea în loc sau în provincie o săvârșește prompt.

Cel mai mare magazin de plane în Ardeal **TRISKA J.**
K I O Z S V A R
Sétatér-u. 10. (Casa propr.)

